

NOVI STALNI POSTAV U MUZEJU NOVIJE POVIJESTI CELJE - "ŽIVJETI U CELJU"

ANDREJA RIHTER, MARIJA POČIVAVŠEK, TANJA ROŽENBERGAR ŠEGA, IRIS ZAKOŠEK, TONE KREGAR*

▫ Muzej novije povijesti, Celje, Slovenija

MUZEJ U KOJEMU NEMA TIŠINE, GDJE VLADA SMIRENI NEMIR.

Muzej novije povijesti Celja bilježi i u kroniku sjećanja unosi život Celjana. I ne samo to: on i izvještava i informira, uz to čuva i skrbi o naslijeđu materijalne i duhovne kulture kneževskoga grada Celja i uopće Celjskoga. U toj se djelatnosti, koju ne shvaća samo kao posao nego prije svega kao svojevrsno poslanstvo, u skladu sa svojim imenom, usredotočuje prvenstveno na 20. stoljeće.

Godine 1951. u tadašnjem je Gradskome muzeju Celja osnovan Odjel za povijest narodnooslobodilačke borbe. Čitavo se desetljeće Odjel intenzivno razvijao i 1963. godine prerastao u samostalnu kulturnu ustanovu. Muzej revolucije Celje, koji je svoje prostorije dobio u zgradi nekadašnjeg celjskog magistrata, u stalnom je postavu predstavio prijeratni radnički pokret, te NOB u Celju i na Celjskome. Uza stalni postav to je razdoblje obilježavala bogata izložbena, izdavačka i publicistička djelatnost stručnih djelatnika muzeja. Muzej je uskoro započeo širiti svoje zbirke, posebice nakon što se preusmjerio na skupljanje i istraživanje života nakon 1945. godine. Posebice se počeo posvećivati školskoj mladeži koja je od posjetitelja bila najbrojnija. Nova prijelomnica u razvoju muzeja bila je 1979. godina, kada je muzej dobio i dodatne prostorije, a u razdoblju od 1987. do 1989. u njima izložio stalni postav o razvoju grada Celja nakon Drugoga svjetskog rata. Zbog sadržajnog proširenja rada muzej je 1991. godine i formalno preimenovan u Muzej novije povijesti Celja.

U zadnjih šest godina napravili smo još i idejno i sadržajno izuzetno važan korak u modernizaciji muzeja - posebnu pozornost počeli smo poklanjati našoj najmlađoj, predškolskoj populaciji. Zbog toga je 1995. godina druga važna prijelomnica u našem radu; tada smo, kao poseban muzejski odjel, otvorili dječji muzej - Hermanov brlog. To je muzej za djecu u dobi do 12 godina.. Sadržaje crpi iz prošlosti i sadašnjosti, iz svakodnevice i blagdana, a različitim pristupima pomaže djeci u shvaćanju i spoznavanju svijeta. Godine 1996. spasili smo od zaborava i neizbježne propasti Stakleni fotografski studio celjskoga fotografa Josipa Pelikana. Od 1997. godine on je izložen za posjetitelje kao živi svjedok bogatog, nadasve stvaralačkog života i rada

fotografa-umjetnika Josipa Pelikana, koji je Celje i Celjsko svoga vremena majstorski prelio u trajno sjećanje.

Danas je, dakle, Muzej novije povijesti Celja povijesni muzej koji se bavi skupljanjem, čuvanjem, uređivanjem, izlaganjem i prezentacijom povijesti Celja i okolice u 20. stoljeću. Muzej živo komunicira s javnošću. Izložbena djelatnost muzeja kombinacija je stalnih i povremenih izložaba. Živi dio muzeja su muzejske radionice, predavanja, vođenja, ankete i drugi vrlo raznovrsni susreti kustosa s radoznalim posjetiteljima i prijateljima muzeja. Publicistička i nakladnička djelatnost ukazuje kako muzej svaki put stvara izvore koji će biti dragocjeni našim potomcima, kao što su nama dragocjeni izvori naših predaka.

Godine 1994. započeli smo sadržajno i tehnički obnavljati muzejske prostorije. U pripremama za stalni postav o prošlom i sadašnjem životu u gradu Celju postavili smo si sljedeća pitanja:

- Što trajno određuje materijalnu i duhovnu sliku drevnog Celja?
- Što određuje njegov identitet u slovenskom i europskom prostoru, posebno zadnjeg stoljeća?
- Što spaja i povezuje prošli, sadašnji i budući život Celjana?
- Na što smo u kneževskom Celju još uvijek i posebno ponosni?
- Što smo u Celju nekoć (već) imali, a više nemamo?
- Što nam od onoga što je u prošlosti grad imao doista nedostaje?
- Što bismo od toga u Celju voljeli imati ponovo?

Odgovore smo pokušali pronaći kod naših posjetitelja, kustosa i ostalih Celjana.

OD IDEJE DO REALIZACIJE. Prva zamisao o novom, sadržajno i muzeološki svježem muzejskom postavu seže u 1991. godinu, kada se muzej, zbog nove i proširene djelatnosti i formalno preimenovao u Muzej novije povijesti Celje. Već postojećim muzejskim zbirkama pridružile su se nove koje su se sadržajno nadovez(iv)ale

*Autori projekta: Andreja Rihter, Marija Počivavšek, Tanja Roženbergar Šega, Iris Zakošek, Tone Kregar

sl. 1 Prikaz II. svjetskog rata u stočnom vagonu
Fototeka Muzeja novije povijesti Celje, Slovenija

sl. 2 Obrtnička ulica u stalnom postavu Muzeja novije povijesti Celje
Fototeka Muzeja novije povijesti Celje, Slovenija

na povijest i tradiciju celjske regije i to s naglaskom na 20. stoljeće. Timu povjesničara ubrzo se pridružila i etnologinja. Zacrtili smo si i dali u zalog novu skupljačku i istraživačku politiku, a zatim 1994. godine počeli i sistematično obnavljati muzejske prostorije.

Konkretnije i posve planski, 1996. godine počeli smo razvijati ideju o novom stalnom postavu. Osnovali smo kreativnu skupinu koja bi se trebala pobrinuti za pripremu scenarija izložbe. Nju čine Andreja Rihter, Tone Kregar, Marija Počivavšek, Tanja Rožembergar Šega i Iris Zakošek. Iste godine izašao je i prvi svezak zbirke *Odsjaji prošlosti* koji daje znanstveni i stručni povijesni pregled prošlosti Celja i Celjskoga. Rezultati istraživanja autora rasprava, objavljenih u zbirci, često su bili potpora našim vlastitim istraživanjima, kako kabinetskim tako i terenskim. Konačni muzeološki koncept i scenarij stalnog postava, koji obuhvaća sadržajni, arhitekturni, likovni i tehnički plan, napravili smo 1998. godine. U njemu smo i javno predstavili projekt: s manjim pokusnim postavom isječka stalnog postava (predstavili smo radionicu modistice) u praksi smo potvrdili naša ishodišta i predvidjeli određene nedostatke. Njih smo zatim pokušali što uspješnije otkloniti. Pri oblikovanju osnovnih ishodišta izložbe polazili smo od odgovora na pitanja - kome je izložba zapravo namijenjena, kako privući publiku i što izložbom uopće želimo reći? Naš je cilj bio posve jasan: postaviti muzeološki kvalitetnu izložbu koja bi se temeljila i gradila na spoznajama i pravilima pojedinih znanosti, prije svega etnologije i povijesti.

Na prvom katu, gdje na izložbi uz *Dnevnik tri generacije* nudimo kronološki pregled povijesti Celja i Celjana u 20. stoljeću, u središtu su muzejski predmeti (autor teksta *Dnevnik tri generacije* je Anton Šepetavc). Ujedinjeni u pojedinačne spojeve, oni ilustriraju izabrane segmente naše povijesti i dopunjavaju "dnevničke zapise" predstavnik triju različitih generacija. Na drugom katu, posjetitelji mogu doživjeti prošlost u ambijentalnom postavu *Ulice obrtnika*, pojedinih obrtnih lokala, tržnice

i građanskog stana. Predmete smo na taj način vratili u njihov prirodni okoliš, premda muzejski, gdje mogu ponovo zaživjeti u svojoj prvotnoj upotrebljivosti i poruci.

Naravno, da takav opsežan projekt ne bismo mogli izvesti bez kreativnosti raznih suradnika. U prvom redu ovome mjestu moramo naglasiti nužno zajedničko planiranje izložbe, odnosno nadopunjavanje između kustosa, kao tvorca sadržaja, i stvaraoca koji je to pokušao smjestiti u prostor na posjetitelju što ugodniji i dopadljiviji način (prostorni plan i arhitektonsko oblikovanje napravili su Dušan Kramberger i Neta Zwitter). Tu su suradnju nadogradili majstori svjetla (Miran Brumat), zvuka (Boštjan Perovšek) i autorske glazbe (Zvonko Tepeš) koji su ambijentima dodali nužno potrebnu punoću i šarenilo. Sadržaj nadopunjuje izabrana filmska i fotografska građa, prezentirana na videu i računalu, odnosno posebno za tu priliku snimljen dokumentarni film (Aleš Šega). Potrebno je naglasiti i velik opseg restauratorskih poslova, od osnovne obrade svakog eksponata do umjetničke izvedbe replika urbanih elemenata (Gregor Podkrižnik, Arhiv Republike Slovenije - restauratorska radionica Stanka Grkman, Jedrt Vodopevec, Alojz Papič, Robi Zapušek, Jože Sovinc, Bojan Pečnik, Alojz Korošec). I te kako uspješna i stručna skupina autora pri samom postavljanju izložbe ostala bi nemoćna bez predane i savjesne tehničke ekipe, koja je pri postavljanju izložbe pokazala u velikoj mjeri i samoinicijativu i kreativnost. U okviru same izložbe nudimo vam i raznolik program pedagoških aktivnosti. Obrtničke radionice koje se odvijaju pojedinim danima u tjednu doista zažive, a posebne pedagoške točke na izložbi omogućavaju produbljivanje znanja i motiviraju i usmjeravaju mlade posjetitelje. Izložbu zaključuje višenamjenski prostor, nazvan *Županova soba*, u kojem se odvijaju sati učenja, predavanja i različite radionice.

Posjet muzeju možete završiti u ugodnoj atmosferi muzejske kavane, a prije rastanka zaustavite se još u muzejskoj trgovini. Tamo nudimo posebne prodajne

